

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació
Direcció General d'Innovació
Subdirecció General de Llengües i Entorn

ANNEX 1

CONCLUSIONS DE LA COMISSIÓ PROJECTE LINGÜÍSTIC DE CENTRE

Consell Assessor de la Llengua a l'Escola

PER UN PROJECTE LINGÜÍSTIC PER A L'ESCOLA CATALANA DEL SEGLE XXI

**Document elaborat per la Comissió de
didàctica de la literatura formada per:**

**Carme JUNYENT (coordinadora), Jordi BALCELLS, Ignasi GARCIA, Pere
MAYANS, Artur NOGUEROL, Dolors SOLÉ i Virgínia UNAMUNO**

ÍNDEX

1. Definicions i funcions del projecte lingüístic de centre (PLC)	3
1.1 L'entorn social dels centres escolars	3
1.2 El centre com a espai comunicatiu	4
1.3 Els aprenentatges curriculars i les llengües	4
2. Cap a l'elaboració del projecte	5
3. El perfil lingüístic de l'alumnat	6
4. L'exploració dels usos lingüístics als PLC	8
5. Aprendre llengües en un marc plurilingüe	8
5.1 El català, llengua de l'escola catalana, en la construcció de la competència plurilingüe i pluricultural	9
6. Sobre l'educació lingüística als centres educatius catalans	11
6.1 Planificació de les llengües en el marc de la competència plurilingüe	12
6.2 Els usos lingüístics en l'àmbit escolar	12
7. Sobre les pràctiques als centres educatius	16
7.1 Sobre la regulació dels contextos d'ús i aprenentatge de les llengües	16
7.2 Sobre la regulació dels aprenentatges lingüístics	17

1. DEFINICIONS I FUNCIONS DEL PROJECTE LINGÜÍSTIC DE CENTRE (PLC)

El PLC, com a part del Projecte Educatiu del Centre (PEC), és el recull organitzat dels acords que sobre les propostes educatives per a l'ensenyament i l'aprenentatge de les llengües i la comunicació va elaborant la comunitat educativa. És un instrument per al desenvolupament coherent i eficaç de les activitats educatives del centre. Les informacions i instruccions per a l'elaboració d'aquest instrument, com a eina pedagògica, han de ser flexibles i adaptables a tots els entorns. Convé evitar que la complexitat dels aspectes més formals i legals acabin essent una cotilla que converteixi el projecte en un simple document administratiu, sense cap funció quant a l'activitat educativa del centre. Caldrà per tant insistir que l'Administració faciliti i agiliti l'elaboració del document que concreti el PLC perquè l'accent se situï en els acords de la gestió educativa diària dels centres.

El PLC ha de tenir la funció de garantir el dret de tots els nens que viuen a Catalunya de poder fer servir el català i el castellà per a finalitats múltiples, de manera oral i escrita, amb l'ús dels diferents mitjans de comunicació amb els llenguatges que vehiculen (de manera especial l'audiovisual). També ha de donar pistes per ajudar en el desenvolupament d'una competència plurilingüe que permeti fer servir textos de tota mena i de diferent procedència lingüística i cultural de manera eficaç.

Per aconseguir-ho, el PLC haurà de considerar diferents àmbits: l'entorn social de l'escola, el centre com a espai comunicatiu i les classes concretes.

1.1 L'entorn social dels centres escolars

Cal tenir en compte l'entorn social de l'escola. No es pot oblidar que, actualment, els infants i els adolescents escolaritzats adquireixen coneixements cada vegada més afinats dels diferents missatges i llenguatges que es troben a la societat. El PLC ha de convertir el centre en el nucli d'una proposta d'educació lingüística d'entorn, que inclogui d'altres institucions i organitzacions de base, que les coordini, que tregui l'ensenyament-aprenentatge de les llengües al carrer i que porti les pràctiques lingüístiques del carrer als centres educatius. Ja que les propostes per aprendre llengües s'han de dissenyar en el marc d'una societat multicultural i multilingüe, cal establir un pont entre el centre educatiu i l'entorn social, tant perquè el centre estigui obert a les produccions socials, com perquè les produccions escolars tinguin el seu ressò en la societat de l'entorn.

Cal que el centre articuli les activitats escolars amb les culturals que es produeixen en el seu entorn social per aconseguir un ensenyament més comprensiu i, especialment, per potenciar la valorització de la diversitat lingüística i cultural, el respecte cap a totes les llengües i cultures del món, la curiositat pel seu aprenentatge i la consciència de les conseqüències negatives de l'homogeneïtzació lingüística i cultural i de la pèrdua de les llengües i cultures del món. Cal que es facin permeables les parets de l'aula: facilitant activitats a les biblioteques i mediateques que potenciïn la lectura de tots els ciutadans i ciutadanes; potenciant la utilització de materials diversos que tinguin versions en diferents llengües a través de versions traduïdes o subtitulades en cinemes, DVD, TIC...; estimulant l'assistència a activitats de teatre, dansa, i altres arts; creant espais per a les sortides escolars de les diferents àrees; impulsant la participació del centre educatiu en activitats socials de l'entorn com en la ràdio o les televisions locals, etc. En resum, cal l'elaboració de Plans d'Entorn que ajudin a coordinar les accions educatives del medi social dels centres docents i de tota la comunitat educativa.

L'adequada prioritització i funció d'aquests aspectes més globals en cada un dels nivells

educatius i la seva incidència en les activitats pròpiament acadèmiques facilitarà un coherent desenvolupament de les competències comunicatives (tant de producció com de recepció i d'interpretació dels missatges) necessàries per a la participació en la nostra societat i per potenciar els aprenentatges de l'alumnat en totes les seves dimensions.

1.2 El centre com a espai comunicatiu

Un segon àmbit fa referència a l'organització del centre com a espai comunicatiu que faci que la comunicació esdevingui el nucli a partir del qual les activitats lingüístiques verbals i no verbals siguin efectivament significatives. En aquesta mateixa línia, caldrà considerar les relacions amb altres centres educatius com a potenciadores d'intercanvis que facilitin la realització d'activitats d'aprenentatge: correspondència escolar, recerques, colònies, intercanvis escolars.... A més, en relació directa amb l'àmbit anterior més global, cal garantir que el centre articuli contextos d'ús lingüístic diversificats i amb sentit per als participants.

En aquest àmbit és molt important que els PLC organitzin adequadament els centres de les zones escolars per facilitar la coordinació entre els diferents nivells educatius.

No es pot oblidar que una de les finalitats bàsiques de l'ensenyament és la inclusió. Incorporar alumnes amb diferents maneres d'aprendre, acollir tot l'alumnat (vingui o no de l'emigració), vol dir canviar la metodologia de l'ensenyament o les estructures de l'aula que han de fer possibles les interaccions entre iguals i amb el professorat, i reestructurar els espais i els temps per aprendre tenint en compte l'afavoriment de la comunicació entre qui educa i qui aprèn, és a dir, atendre tot l'alumnat, atendre diferencialment el que és diferent, la qual cosa suposa també plantejar-se les estructures organitzatives dels centres escolars.

En coherència amb el que es planteja en aquest àmbit, caldrà pensar en les relacions entre l'escola i les famílies i les AMPA, perquè molts coneixements vénen donats pel ressò que tenen a casa les tasques escolars i sobretot per les activitats domèstiques i culturals de la família: les maneres de tractar la lectura, els hàbits respecte a l'ús de la televisió o els mitjans de comunicació, les visites als museus o les sortides al cinema i al teatre. És evident el paper que pot tenir en tot aquest plantejament l'elaboració d'un Pla d'Entorn coherent.

1.3 Els aprenentatges curriculars i les llengües

Un darrer camp d'acció fa referència a la necessitat de coordinar els aprenentatges lingüístics que es produeixen en totes les àrees curriculars. Això suposa la necessitat de coordinar, en primer lloc, totes les activitats d'ensenyament-aprenentatge de les diferents llengües que s'ensenyen als centres; en segon lloc, les activitats lingüístiques i les dels llenguatges específics de les àrees d'expressió, i finalment, propostes didàctiques centrades en els aspectes lingüístics de la resta d'àrees curriculars, especialment les orientades a l'ús de la interacció com a eina per a la construcció dels coneixements, les lingüístiques per a la construcció dels coneixements curriculars (que s'utilitzen per descriure, explicar, justificar...), tot partint del fet que, a Occident, l'ensenyament-aprenentatge formal es basa en la manipulació comprensiva de textos orals i escrits. En tots aquests contextos es fan servir i s'aprenen llengües i comunicació, perquè parlar dels aprenentatges lingüístics és parlar de com els nois i les noies de les nostres aules aprenen a captar, seleccionar, elaborar, organitzar i comunicar els coneixements propis dels diferents àmbits d'aprenentatge; és parlar de com, en les diferents activitats educatives, es va afinant l'instrument que els construirà com a persones capaces de participar activament i crítica en la societat.

educatius i la seva incidència en les activitats pròpiament acadèmiques facilitarà un coherent desenvolupament de les competències comunicatives (tant de producció com de recepció i d'interpretació dels missatges) necessàries per a la participació en la nostra societat i per potenciar els aprenentatges de l'alumnat en totes les seves dimensions.

1.2 El centre com a espai comunicatiu

Un segon àmbit fa referència a l'organització del centre com a espai comunicatiu que faci que la comunicació esdevingui el nucli a partir del qual les activitats lingüístiques verbals i no verbals siguin efectivament significatives. En aquesta mateixa línia, caldrà considerar les relacions amb altres centres educatius com a potenciadores d'intercanvis que facilitin la realització d'activitats d'aprenentatge: correspondència escolar, recerques, colònies, intercanvis escolars.... A més, en relació directa amb l'àmbit anterior més global, cal garantir que el centre articuli contextos d'ús lingüístic diversificats i amb sentit per als participants.

En aquest àmbit és molt important que els PLC organitzin adequadament els centres de les zones escolars per facilitar la coordinació entre els diferents nivells educatius.

No es pot oblidar que una de les finalitats bàsiques de l'ensenyament és la inclusió. Incorporar alumnes amb diferents maneres d'aprendre, acollir tot l'alumnat (vingui o no de l'emigració), vol dir canviar la metodologia de l'ensenyament o les estructures de l'aula que han de fer possibles les interaccions entre iguals i amb el professorat, i reestructurar els espais i els temps per aprendre tenint en compte l'afavoriment de la comunicació entre qui educa i qui aprèn, és a dir, atendre tot l'alumnat, atendre diferencialment el que és diferent, la qual cosa suposa també plantejar-se les estructures organitzatives dels centres escolars.

En coherència amb el que es planteja en aquest àmbit, caldrà pensar en les relacions entre l'escola i les famílies i les AMPA, perquè molts coneixements vénen donats pel ressò que tenen a casa les tasques escolars i sobretot per les activitats domèstiques i culturals de la família: les maneres de tractar la lectura, els hàbits respecte a l'ús de la televisió o els mitjans de comunicació, les visites als museus o les sortides al cinema i al teatre. És evident el paper que pot tenir en tot aquest plantejament l'elaboració d'un Pla d'Entorn coherent.

1.3 Els aprenentatges curriculars i les llengües

Un darrer camp d'acció fa referència a la necessitat de coordinar els aprenentatges lingüístics que es produeixen en totes les àrees curriculars. Això suposa la necessitat de coordinar, en primer lloc, totes les activitats d'ensenyament-aprenentatge de les diferents llengües que s'ensenyen als centres; en segon lloc, les activitats lingüístiques i les dels llenguatges específics de les àrees d'expressió, i finalment, propostes didàctiques centrades en els aspectes lingüístics de la resta d'àrees curriculars, especialment les orientades a l'ús de la interacció com a eina per a la construcció dels coneixements, les lingüístiques per a la construcció dels coneixements curriculars (que s'utilitzen per descriure, explicar, justificar...), tot partint del fet que, a Occident, l'ensenyament-aprenentatge formal es basa en la manipulació comprensiva de textos orals i escrits. En tots aquests contextos es fan servir i s'aprenen llengües i comunicació, perquè parlar dels aprenentatges lingüístics és parlar de com els nois i les noies de les nostres aules aprenen a captar, seleccionar, elaborar, organitzar i comunicar els coneixements propis dels diferents àmbits d'aprenentatge; és parlar de com, en les diferents activitats educatives, es va afinant l'instrument que els construirà com a persones capaces de participar activament i crítica en la societat.

3. EL PERFIL LINGÜÍSTIC DE L'ALUMNAT

Atès que tota societat necessita persones capaces de resoldre situacions de comunicació en diferents llengües, tant quan aquestes impliquen producció o comprensió de textos orals i escrits, com quan exigeixen la mediació lingüística, l'objectiu de la tasca educadora ha de ser formar parlants plurilingües i pluriculturals, és a dir, que puguin articular diferents competències lingüístiques i socioculturals per resoldre activitats comunicatives en diferents situacions socials. El PLC podria basar-se en aquest perfil per a pensar activitats que garanteixin l'articulació de competències parcials variades en diferents llengües. Variades vol dir diferents, amb capacitats de fer coses diferents en cada llengua i d'anar diversificant aquestes capacitats a través de l'ensenyament. En definitiva, el projecte lingüístic de centre hauria de servir als centres educatius per pensar de quina manera ajudar l'alumnat en el desenvolupament d'una competència plurilingüe i pluricultural. En aquest procés, cal tenir en compte les diferents dimensions associades a les diferents llengües (català, castellà, llengües d'origen, llengües estrangeres) i els graus de coneixement que n'ha de proporcionar l'escola, així com les característiques sociolingüístiques de l'entorn del centre escolar.

La primera dimensió planteja l'objectiu més complex, aquell que fa referència a l'ús correcte i normal quant a la recepció, la producció i la interacció, en situacions comunicatives de la vida quotidiana de l'escola, en les interaccions culturals, i en la vida social. En l'escola catalana aquest objectiu se centra prioritàriament en el català, la llengua pròpia de Catalunya i, en segon lloc, també té relació amb el castellà com a llengua cooficial. La consecució d'aquesta dimensió assegura que els nois i les noies esdevinguin ciutadans i ciutadanes conscients i participatius en la societat catalana del segle XXI, societat multilingüe i multicultural. Aquest ha de ser el camí per aconseguir que, com diu l'article 21 de la Llei de política lingüística, tots els infants del sistema educatiu de Catalunya "han de poder utilitzar normalment i correctament les dues llengües oficials al final de l'educació obligatòria".

L'assoliment de la competència plena en ambdues llengües és la garantia que l'escola proporciona als alumnes el coneixement lingüístic que els cal per tenir les mateixes oportunitats. Atesa la presència desigual d'ambdues llengües en els diferents entorns i també en altres àmbits molt importants en la vida dels alumnes com ara els mitjans de comunicació, el PLC ha d'orientar sobre les maneres de fer-se receptiu a les aportacions dels alumnes i alhora furnir els coneixements lingüístics als quals tenen l'accés més difícil. Aquesta permeabilitat ha d'abastar també la variació en els codis respectius, que han de ser incorporats com a formes d'enriquiment i no han de ser estigmatitzats.

La possibilitat d'articular positivament les competències en les diverses varietats tant de la llengua catalana com de la castellana amb d'altres dependrà de la manera en què l'escola entri en relació amb aquestes. El perfil plurilingüe al qual vol apuntar el projecte lingüístic de centre ha de constituir-se sobre la base del dret a poder parlar el català en qualsevol situació de comunicació, per a qualsevol finalitat i per a resoldre qualsevol activitat oral i escrita. El plurilingüisme que volem dissenyar no és la suma de competències en llengües ni la distribució entre elles d'espais d'ús. El plurilingüisme del qual parlem fa necessari el desenvolupament de competències variades que permetin encarar diferents situacions i activitats en cada llengua.

El projecte lingüístic de centre ha de ser capaç d'organitzar els espais d'ús oral i escrit de les llengües per tal de poder garantir la diversitat d'usos necessària per a un aprenentatge efectiu. Aquesta organització cal que prengui en consideració totes les àrees curriculars, i no tan sols les hores de llengua. Si considerem que les llengües

s'aprenen fent-les servir, cal considerar seriosament fer un estudi de les pràctiques lingüístiques habituals dels diferents espais i moments de la vida escolar, per tal de saber on s'ha d'incidir des de la planificació lingüística del centre. Això vol dir que cal planificar quina llengua es farà servir per fer quina cosa, per quins aprenentatges. Això també comporta el disseny d'una programació conjunta entre diferents àrees d'ensenyament, que en garanteixi la complementarietat i la coherència metodològica, alhora que evita les repeticions.

Els canvis en la composició sociolingüística del nostre país a causa de la immigració han de ser tinguts en compte en el PLC d'acord amb la incidència que tinguin en l'escola i el seu entorn. Les llengües d'origen dels alumnes han de ser presents a l'escola, ja sigui en el propi aprenentatge de la llengua, ja sigui de manera simbòlica, com a reconeixement del patrimoni cultural que aporten els alumnes, cadascun dels quals ha de trobar en l'escola el reconeixement d'aquesta aportació.

Pel que fa a l'aprenentatge de llengües estrangeres, l'objectiu situa les competències que cal assolir en un camp més reduït, de manera que l'alumne sigui capaç d'utilitzar aquestes llengües per a la comprensió dels coneixements específics de les diferents àrees curriculars, per a la comunicació amb altres persones en situacions quotidianes i per accedir a la cultura i comprensió de l'altre. També en aquest camp la diversificació de llengües que s'han d'adquirir té beneficis per al col·lectiu, en tant que permet una oferta més gran i amplia les possibilitats de relació amb altres comunitats. Dins d'aquest àmbit ocupen un lloc especial les llengües romàniques, en la mesura que el desenvolupament d'unes competències parcials, en aquest cas les receptives, en permet la comprensió escrita i/o oral i eixampla notablement l'abast de les possibilitats de comunicació dels alumnes.

Un altre aspecte important és la diversitat de llengües i cultures, que demana una mena d'aproximació global al fet comunicatiu i cultural, una sensibilització cap a l'aprenentatge de llengües; però a més, empeny a anar més enllà i a fer un veritable acompanyament de tots els aprenentatges comunicatius de les llengües i els llenguatges, que esdevenen així portes obertes a la comprensió dels altres. Aquesta obertura de l'alumnat suposa que aprèn a valorar-les positivament com a riquesa humana; que se'n va formant una representació positiva; que té interès per conèixer-les i aprendre-les; que identifica les característiques rellevants de les seves produccions orals, escrites o audiovisuals; que reflexiona sobre les llengües i el seu status, la seva evolució i les relacions que es poden establir entre elles... En definitiva, aquesta dimensió es relaciona amb aquelles habilitats, sabers, actituds i valors que fan coherent l'aprenentatge de les llengües com a construcció personal i social. El grau de domini de les diferents dimensions (competències parcials) de la competència plurilingüe que caldrà exigir a cadascun dels alumnes haurà de ser acordat tenint en compte l'itinerari personal i el de l'entorn familiar.

Tradicionalment, l'eix de l'ensenyament de la llengua ha estat el treball de les quatre habilitats: parlar, escoltar, escriure i llegir (processos productius i receptius orals i escrits). Ara s'hi afegixen dos processos nous que en el camp de l'ensenyament de qualsevol contingut poden esdevenir claus. Es tracta de la interacció i la mediació. La interacció (adults-infants i entre iguals) com a via de construcció del saber, que verbalitza els processos interiors que cal realitzar, amb la qual cosa fomenta les activitats metacognitives, fonamentals en el desenvolupament de l'autonomia en l'aprenentatge. Aquest procés no tan sols és útil en els nivells inferiors de l'ensenyament, sinó durant tot l'aprenentatge, perquè fomenta el camí cap a l'autonomia. Els processos de mediació lingüística es poden mirar com a complementaris dels de la interacció, ja que suposen el foment de l'elaboració de la informació per poder ser comunicada (versionada) a un altre receptor amb qui hi ha

dificultat de comunicació, ja sigui per diferències d'edat, de coneixement, o de referents culturals.

Aquesta nova manera de veure les competències de qui parla una llengua suposa un canvi de mentalitat del professorat, que ha de considerar objectiu de la seva tasca la formació de parlants plurilingües, per tant amb un major domini de diferents llengües (amb graus diferents segons la llengua i la seva funció) i una major capacitat per entendre altres llengües. El segon aspecte que cal tenir en compte és el fet que, si les llengües s'han d'aprendre aprenent altres continguts, caldrà que el professorat de llengües es formi en la didàctica de les altres àrees i el professorat especialista de les altres àrees aprengui com cal ensenyar llengües, especialment en la didàctica de les anomenades segones llengües o estrangeres. Per ser eficaços, a més, cal professorat plurilingüe, amb una bona competència lingüística que asseguri bons models de l'ús de la llengua; cal que la formació inicial del professorat assumeixi aquesta necessitat i es proposi com a eix l'objectiu d'educar en el plurilingüisme i la interculturalitat.

4. L'EXPLORACIÓ DELS USOS LINGÜÍSTICS ALS PLC

Per a l'elaboració del PCL cal insistir en la necessitat d'una exploració dels entorns i de les pràctiques lingüístiques de la població escolar (incloent-hi les pròpies del centre), per determinar principalment els contextos d'ús i d'aprenentatge de les llengües, ja sigui als centres educatius, ja sigui fora d'aquests.

Aquesta exploració ha de considerar les diferents llengües com un repertori de varietats diferents, que no tenen el mateix valor social i que no són avaluades d'igual manera ni per l'escola ni per la societat en general.

Els instruments per explorar els usos lingüístics han d'incloure:

- a) les varietats dialectals
- b) les varietats socials
- c) les avaluacions que en fan docents i alumnes
- d) els contextos d'ús i d'aprenentatge de les llengües als centres educatius i a fora
- e) els materials orals i escrits amb els quals interactuen
- f) les pràctiques plurilingües (en més d'una llengua) on participen

En el cas del castellà, la variació ha de veure's reflectida en les eines de recerca sobre els usos lingüístics que fan servir els centres per dissenyar el projecte lingüístic de centre. La reducció de les pràctiques en llengua castellana a l'etiqueta "castellà" no fa més que reproduir en l'imaginari col·lectiu la categoria "castellanoparlant" o "castellà", categoria que limita la possibilitat d'explorar altres identitats, i que col·loca a diferents col·lectius que parlen aquesta llengua en un mateix grup.

5. APRENDRE LLENGÜES EN UN MARC PLURILINGÜE

El primer que cal fer per poder establir què cal ensenyar i aprendre en les àrees lingüístiques és situar-les en el marc de l'aprenentatge global curricular (es tracta de

7. SOBRE LES PRÀCTIQUES ALS CENTRES EDUCATIUS

7.1 Sobre la regulació dels contextos d'ús i aprenentatge de les llengües

Tal com se suggeria en l'apartat anterior, cal no tan sols conèixer els usos lingüístics habituals en els centres educatius i les pràctiques en les quals participen docents i alumnat, sinó també incidir-hi per tal de garantir els contextos necessaris per a l'aprenentatge de les llengües i l'ampliació de competències lingüístiques.

Parlem, doncs, del fet que una de les funcions del Projecte Lingüístic ha de ser planificar alguns espais d'ús lingüístic, a través del disseny de projectes educatius que comportin la necessitat de fer servir una llengua o més d'una, i que obrin el ventall de possibilitats que tenen els alumnes per entrar en contacte i fer servir les llengües escolars, especialment la llengua catalana en contextos on aprendre-la fora de l'escola és difícil. Aquesta planificació lingüística ha de ser coherent metodològicament i discutida i reflexionada pels integrants de la comunitat educativa, i ha de comportar un compromís pedagògic per part dels professionals de l'educació.

Cal insistir en el fet que els contextos d'aprenentatge de les llengües no es limiten a la classe de llengua per dues raons principals:

- a) Perquè la nostra manera d'educar i avaluar és bàsicament discursiva, independentment dels temes que tractem.
- b) Perquè els aprenentatges lingüístics es fan a través de la interacció social i a través de l'activitat col·lectiva.

En aquest sentit, el temps d'aprenentatge o de desenvolupament de competències lingüístiques i comunicatives no es circumscriu a les hores de classe d'una determinada assignatura, sinó al compendi d'activitats que es desenvolupen en una determinada llengua, tant amb la presència del docent com sense.

L'ampliació de les competències en llengües, per la seva banda, no depèn tant del temps d'exposició a una llengua X, sinó de la diversificació de contextos en els quals s'empra tal llengua. Els diferents contextos exigeixen l'ús de diferents varietats i la manipulació diferencial de materials lingüístics (orals i escrits) que permeten l'aprenentatge. Això vol dir que una més gran varietat de contextos interactius permetrà una ampliació dels repertoris comunicatius i de les competències lingüístiques.

Dit això, cal insistir en la necessitat de diversificar contextos d'ús de les llengües i de preveure també contextos plurilingües, sense que això comporti cap por. Es tractaria no tant de regular els usos lingüístics de dalt a baix, sinó de parlar obertament de la necessitat de diversificar situacions, activitats i pràctiques lingüístiques per aprendre més i millor. Això vol dir comprometre el professorat en la seva tasca de formador i de facilitador dels aprenentatges, i fer-lo prendre consciència de la seva tasca en tant que educador lingüístic, independentment de l'assignatura que ensenyi.

D'acord amb els resultats de l'estudi exploratori, cal consensuar maneres de sobrepassar la dinàmica sociolingüística del centres que atorguen al català els espais d'ús institucional, a vegades gairebé exclusivament. Diversificar contextos vol dir crear activitats, projectes interdisciplinaris on el català sigui necessari, on parlar català sigui un acte de solidaritat i de complicitat, on les pràctiques entre iguals siguin més que les pràctiques institucionals. Dissenyar contextos per un ús lúdic del català, contextos on

l'ús d'altres llengües sigui possible en determinats moments i fins i tot valoritzat. Ballar en català, jugar en català, actuar en català. Un lloc on les pràctiques lingüístiques siguin seductores i no normalitzadores. On equivocar-se sigui part d'un aprenentatge i no manifestació d'un barbarisme. Diversificar contextos vol dir treure la gent a fora de l'escola per veure que el català pot ser habitual i pot permetre establir relacions humanes úniques i percebre el món d'una manera especial. Portar el català a l'escola, no el de les veus institucionals, sinó el de les veus quotidianes, igualitàries. No les veus del poder, sinó les veus que volen construir un món millor.

Respecte al castellà, regular-ne l'ús no vol dir solament determinar quantes hores s'han de fer en aquesta llengua, sinó establir una manera de fer variar la seva presència exclusiva en determinats contextos, obrir-los al multilingüisme. Diversificar contextos, en aquest cas, vol dir no deixar que el castellà sigui l'única llengua de la complicitat, la broma i les activitats no regulades per la institució escolar. Regular l'ús d'una llengua vol dir obrir els centres al debat de la política lingüística que volen, del projecte lingüístic que volen, tot deixant clar que solament amb l'ús s'aprèn una llengua, i com més diversificats aquests usos, més aprenentatge. Aquest debat no pot estar al marge de la normativa vigent, però pot ajudar a comprendre per què no es segueix o per què no té els efectes esperats. Regular l'ús del castellà vol dir considerar les activitats que es fan en castellà al centre com a moments d'aprenentatge de la llengua, i com a tals, part de la programació que cal fer dels espais i usos lingüístics del centre.

7.2 Sobre la regulació dels aprenentatges lingüístics

La regulació de les pràctiques lingüístiques inclou també la regulació de les pràctiques que defineixen els processos d'ensenyament i aprenentatge. El PLC haurà d'incloure també referències sobre la manera d'avaluar les propostes pedagògiques que incorpora, així com les competències lingüístiques que es proposa ampliar. Aquesta avaluació ha d'estar estretament lligada a l'autoregulació dels processos i, per tant, a l'assoliment de l'autonomia de l'aprenentatge.

Són moltes les dimensions que té l'avaluació com a procés educatiu, i el centre escolar les ha de tenir molt en compte. Hi ha una dimensió que afecta els processos d'aprenentatge (avaluació formativa) i una altra que indaga en els resultats finals (avaluació sumativa).

Tan important com "què" i "quan" s'avalua és "com" i "qui". Avui en dia hi ha molts instruments diferents per avaluar, com per exemple les pautes d'avaluació (conjunt de descriptors —criteris d'avaluació— organitzats de manera clara i sistemàtica, en forma de qüestionari o similars), les activitats d'autoavaluació, coavaluació, individual o col·lectiva (l'alumne o alumna contrasta les seves valoracions amb les d'altres alumnes), el portfoli (selecció i arxiu dels propis treballs que demostren el propi progrés...), entre molts altres.

El PLC pot vetllar també per la diversificació d'instruments d'avaluació, de moments i d'objectius d'avaluació. El més important d'aquests instruments és que han d'ajudar l'alumnat a percebre i entendre els seus comportaments lingüístics i a millorar-los, en el camí vers l'autonomia, i que els docents han d'estar disposats a dotar l'alumnat d'aquest tipus de responsabilitat. Aquest procés comunicatiu interactiu ha de permetre "autoavaluar" la feina del professorat, però també amb l'alumnat, amb la finalitat de millorar la planificació i afavorir l'aprenentatge.

L'avaluació dels aprenentatges i de les competències ha de servir també per poder replantejar el PLC i modificar-lo en cas que es consideri necessari.

Cal insistir, però, en el fet que, per tal que aquesta avaluació sigui efectiva, cal que l'alumnat sigui conscient de tot el procés seguit i que ha de transferir el que ha après a altres situacions de la llengua; no n'hi ha prou amb els resultats finals o amb una xifra.